

Pomhaj Bóh!

Cíklo 42.
15. olt.

Lètnik 3.
1893.

Serbiske njedželiske lopjenka.

Wudawaju so kózdu szobotu w Szmolerjez knihiczsichčeřni w Budyschinje a su tam dostacj sa schtwortlētnu pschedpłatu 40 np.

20. njedžela po kwi. Trojzy.

Luk. 17, 10: „Tak tež wy, hdyz wschitko scže czinili, schtož wam je pschikasane, rjeknče: My ſmy niewuzitni wotroežzy; my ſmy czinili, schtož czinicz winojezi běchmy.“

Tak wuczji tón knjes ſwojich wuczomnikow rěczecz. Město hordeje myſle: „ſmy ſwoju winowatoscž dospoluje dopjelnili a mam ſazluzbu psched Bohom“, chze wón jich t pravej poniznoſezi pohnuež. Tež to dobre, kotrež ſu czinili, dyrbí jich pokorjecz. Wy to hinač bycz mohlo? Něc, hdyz ſwoju pschisluſchnoscž dopjelnimy, hdyz dobre a bohabojsne žiwjenje wjedžemy, ſo ſubosežu a pschecželniwoſcžu ſ bližschim ſetkujemy, hdyz wopory ſa Bože kralestwo pschinježemy, njeczinimy nicžo druhe hacž ſwoju winowatoscž. Winojezi ſmy ſwojemu Bohu a ſbžnikej, kij je naš ſe ſwojej njedowuſledzenej lubosežu ſ hrécha a wot ſmiercze wukupiš, cziste, ſwiate, prawe a ſmilne žiwjenje. Sswjaty japoschtoł Pawoł, hdyz bě wodnjo Bože ſłowo wuczil a hischeže wjeczor jako tkalz ſebi wschedny khléb ſ dželom ſwojeju rukow ſazluzi, mějesche ſ tym drje khwalbu psched czlowjekami, psched Bohom pak nicžo njecziniesche hacž ſwoju pschisluſchnoscž a winowatoscž. To wjedžesche wón derje. To dyrbimy tež my derje wjedžecz, ſo bychmy ſo nihdy njekhwalili ani ſebi njemyſlili, ſo ſebi ſe ſwojej prawdosežu a lubosežu neschto psched Bohom ſazluzimy.

To dobre, kotrež my czinimy, dyrbí naš ponizecz. Wy to hinač bycz mohlo? Wot koho dha wone wukhadža? Wěscze niz wot naš, ale wot možy teho, kij nam ſe ſwojim

ſwiatym Duchom pomha ſi wſchemu dobremu. Staſi ſo neschto dobre wot naš, dha je Bóh tón knjes tón, kij dawa woboje, ſo chzemys a ſo czinimy. Nicžo ſami njeſamozemys; ſylniſchi pomoznik dyrbi nam ſi bokej ſtejecz a ſlabu wolu ſylnicž. Sswjaty Pawoł, kij wot ſebje praji, ſo je wón wjazy dželač, hacž wschitzh drusy japoschtołojo, pschistaji tola hnynom: Niz pak ja, ale hnada Boža, kotař je ſo mnú. Dr. Luther, kij móžesche ſo druhdy napsheczivo ſwojim njepſchecželam khroble khwalicž, kajke wulke wěžy je dokonjač, wuſna tola tež jedyn džen: Wém derje, ſo naſch luby Bóh móže ſa džen wjele ſtow tajkich doktorow Martinow Lutherow ſtvoricž, kaž ja ſym. Njekhwalmu ſo ſami, dajmy wjele wjazy wſchu čeſcž naſchich dobrých ſkutkow Bohu temu knjesej. Schto bychmy byli, jeli ſo njeby wón naš poſylnjowač, wobtwjerdžač a wuhotowač? To dobre, kotrež ſmy czinili, dyrbí naš ponizecz. Kač by to hinač bycz mohlo? Hdyz wschitko scže czinili, schtož wam je pschikasane — praji tón knjes. W tymle „hdyz“ teži to ſrudne „ale“. Ale my njeiſmy jo czinili. Tež w naſchich najlepſich ſkutkach ſo telko hréſchneho a nje-dokonjaneho khowa, ſo žadyn jenicžki njemóže prajicž: Ja ſym czinil, schtož mi je pschikasane czinicz. Sswj. Augustin je Boha proſyl: Wodaj mi tež moje dobre ſkutki, dokelž je jaſnje brach tak mjenowaných dobrých ſkutkow, jich po-tajnu ſamocžesč, hejchlerſtwo a ſłosz pôſnal. Schto móžemy my hinač czinicz? Sso ponizecz a ſo pokorjecz chzemys psched ſwojim knjesom ſpominajo tež na ſwoje wot ludži a wot ſwojeje ſachodnejje wutroby khwalene dobre ſkutki a wuſnacž: O knježe, my ſmy nje-

wuzitni wotrocžy! — Taſke pōſnacze je jara dobre ſa naž. Wone nam ſluži k poſtej naſcheje dufche. Czežko wſchaf je nam poſtezo, njeſež wſchelake ſchidženja wot ludzi, jich prawe abo njeprawe ſudženje naſchich ſtukow, naſchego ſadžerzenja. Tón, kiž wě, ja ſym njeužitny wotrocžk, poſnaje lohko: Boh tón ſenje trjeba jich erta, ſo by mje wo mojej hordofeji a hoffartnoſeji poſtežwedežil. Wón wotreſuje mi te horde myſkle, jako bych ſchtó wě ſchtó był a prawo měl na czeſeſowanju wſchech druhich. Njeužitny wotrocžk nježada ſebi žaneje czeſeſe wot czlowjekow, hdnyž wón wě, ſo njeje ſebi ſe ſwojim zylým czinjenjom, ani ſe ſwojimi dobrými ſtukami žaneje poſhed Bohom dobýl.

Czežko je tež hordemu czlowjekoj ſpoſojom bycz ſ Božim wodženjom. Kichiz a brémjo ſo na njeho poſzitej; na měſcze ſo wopraſha: czežho dla ſo to mi stanje? a potajna je myſkl: Da to nježym ſaſlužil. Ale kaſ budže taſke praschenje woněmicž na hubomaj Jeſuſoweho wucžomnika, kiž ſebi ponízne praſi: Da njeužitny wotrocžk ſym telko ſchtraſy ſaſlužil, tež moje dobre ſtuki nježku ničzo hódne: „Da ſloſnik ſteju tudy, mje nježudž ſurowje, to proſchu, hréſchnik khudy, cziń ſo mnu po hnadle.“ Tón ſam, radzi-li ſo jemu ſchtó, doſtaſi ſo jemu žohnowanje ſ Božejemileje ruky, budže dwójzy taſ ſykozy ſwieſeleny a džakowny, wſchaf wě, ſo njeje ničzo druhe ſaſlužil.

O ſo bychmy tajzy wotrocžy byli, kiž ſo ſe wſchej mozu a ſwérnoſežu we wjeſzeli a w ſrudobje hacž k poſlednjemu ſwiatofej w ſenjowej ſlužbje prouja, a sprawne, njeſudane wuſnacze nihdý njeſhubja: my ſym njeužitni wotrocžy! Poſhetož tón ſenje bydli pola tych, kiž ſu roſlamaneho a ponízneho ducha, ſo by wokſchewiſ ſonižnych ducha a roſlamanych wutrobu. Hamjeń.

Jeſuſ a czlowjekojo.

II.

Jeſuſ hréſchnikow horje bjerje.

3. „Tebi ſu twoje hréchi wodate!”

Hdnyž te troſhtowaze ſlowo wuprajimy: „Jeſuſ hréſchnikow poſhijimuje“, drje jich mało wot naž wě, ſo mam ſo ſa tón kraſny evangeli — farisejskim džakowacž. Jeſo wobſkoržujo praſi woni (Luk. 15, 2): „Jeſuſ hréſchnikow poſhijimuje“. Woni chzedža jeho i tym kruhym ſlowom poſyhez. Woni chzedža wuprajiež: Dokelž tajzy, kotsiž ſebi w waschnju a ſmyžlenju bliſko ſteja, radzi hromadze khodža, je Jeſuſ ſ hréſchnikami wobkhadžujo ſam ſebje ſudžil. So ſu tueži „hréſchnizy“, ſotrymiz wón ſ luboſču wobkhadžuje, poſutni a wěrypolni ludžo, wo to ſo farifejszy njeſtaraja.

Tón ſbóžnik paſ ma te wobſkorženie ſa ſwoju najwjetſchu khwalbu a w tſjóch poſhirunanjach wón roſjaſnja, ſo ſo runje poſhes ſwoju luboſč ſ hréſchnikam jako prawy paſtýr, wumozniſk a kral wopokaſuje.

Hdnyž Jeſuſ czlowjekow, kotsiž ſu czežko ſhreſchili, jeli ſo wopradże poſkutu czežja, poſhijimuje, njeđyrbi to jenož rěkaſ, ſo wón jim tak derje kaſ druhim nehdž w ſwojej bliſkoſći poſhebywacž da, ale ſo jim poſhed druhim ſwoju hnadu wotewriwski hréchi wodawa. Hdnyž běſche po ſudženju ſamoprawnych farifejskich tamne hijo njeſto neprawe, běſche jim to ſame hanjenje Boha, jako by ſo wón hréchi wodawajo do bojſkeho prawa tykał.

Wobhladajmy ſebi kraſne ſczenje, kotrež Luk. 7, 37—50 čitamy. Poſhecžitaſ jo ſebi w ſwojej bibliji!

W duchu ſtupimy do rjaneho židowskeho domu. W ſajkim měſcze to běſche, ſo nam njeſowjeda. To paſ ſo nam praſi, ſo domowy wobſkežer Schiman rěkaſche a běſche farifejski. Wo tym najlepſchim, ſtož móžeſche Jeſuſ dacž, tón ničzo njeužedžesche. Duž jeho tež wěſče ſo wobſkej poſhecželniwoſežu jako ſwojeho hoſcza do ſwojeho doma witał njeje. Wón jeho po židowskim waschnju ani wokſchala, ani jemu wody dał njeje, ſo by ſebi ſwojej nosy ſmyčz mohł. Kaž ſo ſda, ani jeho wucžomnikow ſobu poſyhl njebe.

Czežho dla běſche ſyka ſbóžnika poſyhl? Nó, wěſcze běſche jemu tutón Jeſuſ ſajimow muž, muž, kotrež wſchitlich wocži na ſo wobrocžesche. Duž wſchaf běſche hódno jeho „ſeinacz“. Šnano móžeſche wón jemu ſwoju wulku mudroſć poſkasacž a jeho do wuſtoſe ſahnacz. Duž běſche tež ſwojich poſhczelov ſobu poſyhl. — A Jeſuſ běſche to poſheproſchenje poſhijat. Bjes staroſcje kaž džecžo do njehopodliweho doma ſastupi. Prajicž mohlo ſo tež: Wón ſastupi w majestosczi kaž kral, — kaž kral, kotrež wě, ſo dobudje a ſuſeji, hdežkuliž poſhindze.

Woni hiſhce wobjedowachu a ſo živje roſmoļwiaſhu, jako ſo njeſto džiwne poda. Ale runje tón podawik dyrbjeſche ſyku hódžinu k najwažniſchej a žohnowanja najeſtiſchej w zylej historiji czlowjekſta ſčinicz.

Njeprøſcheny hoſcž a to hoſcž, na kotrehož ničto rad poſladał njeby, ſastupi. To běſche žona, žona, ſotraž taſ hľuboko w blvče hrécha težesche, ſo hľubje težecž njeſožesche. Tež nad žonami móže hréch toſke žaſožne dobyče džerjecž. Wona běſche taſ daloko padnyla, ſo po zylým měſcze ſ krótku „hréſchniza“ rěkaſche.

Na taſke waschnje běſche taſ niſko poſhichla — hacž běſche ſnano poſhichlinoſež k czeſnym žadoſčam wot starscheju herbowala abo hacž běſche hubjenje wocžehnjená — hacž běſche ſnano jara rjana byla a hacž běſchtaj njerouſomnej starschej a druhý ludžo to džecžo hijo ſahe horde ſčinili — hacž njeſeſche ſnano tón muž, kotrež běſche ju prěni ſahe, wjetſhi hréſchnik hacž wona — wo tym wſhem ſo nam ničzo njeſowjeda.

Ta žona ſastupi. Wona k ſemi hladajſche, wloſh ſej dele wiſhachu; wona tſhepotasche. Ale ſe ſwojimaj tſhepotatymaj nohomaj runy pucž k Jeſuſej khwatasche. Wona hospodarja wo ſamolwjenje njeprøſchesche, ſo běſche bjes dowolnoſež ſastupila. Wona ničzo njepraji. Wona miſcžesche. Wona na niſko w zylej ſhromadžiſne njebožluchaſche — na niſko njeſladasche. Sa nju běſche tu jenož jedyn — Jeſuſ. A jeho nohomaj padže a jeho wo ſmilnoſež poſhichesche. Né, hdnyž móže czlowjek ſe ſamym ſlowami poſyhez, wona tola njeprøſchesche. Wona džě niečzo njeřeſesche. A tola wona poſhichesche a ſo džakowaſche, ſlowečka njeviňwſki. Abo njerouſumich tu ręcz, hdnyž wona Jeſuſowej nosy ſe ſyliſami macžesche — ſo chyžiche wo ſwojim dotalnym živjenju jeno to jene vracicž, ſo běſche woplaſowanja hódne —? A hdnyž jeho nosy ſ wloſhmi ſwojeje hlowy tréſeſche, hdnyž jeho nosy wokſchowasche (jenož nosy, poſhetož jemu tež ruku wokſchecž, ſo ſa doſtojnju njeſeſche), hdnyž jeho nosy ſ drohej žalbu namaſa, — nosy! runjež je hewak, ſamo pola krala, jenož hlowa hódna, ſo by ſo žalbowala — njevidžiſh rěki džakowanja a luboſče w ſejnym czinjenju? Mohlo ſo móznishe předowanje wo kraſnoſci luboſče Jeſuſowej džerjecž?

Haj, to je hnujaſa ſrěčniwoſež hľuchoňemeho. Wona běſche hľucha ſo wſchitlich czlowjekow koſo wokoſo, njech tež bych ſe poſhijimuje, ſtožkuliž chyžchu a njech tež bych ſu wobſkoržowali, ſakuliž chyžchu. Wona je něma ſa zylý ſwět, wona ſebi na to njeſtli, ſo ſamolwječ. Wona chze temu ſbóžnik ſwoju horzu, džaknu luboſč wopokaſacž.

Mý wo tym rěčecž nimamy (poſhetož wo tym ſo nam ničzo njeſowjeda), kaſ je žona Jeſuſa hijo předy ſeſnala, hacž je jeho ſama hijo wohlaſala abo jenož poſhes druhich wo nim ſlyſhaſa.

Mý wo tym njerouſimy, hacž je na dobo abo po njerouſim ſwiate njebjeſke plómio wery w njej ſo ſapaliſo, wobſbožaze poſhewidžeczenje: Tón je tón muž, kiž pomhacž móže, kotrež tež mje ſhubjenu njeſtoreči, ale wěſcze domoj poſhijije ſe njebjeſkemu ſwětlu a měrej. Doſč, — wulke je ſo ſtaſo. Jeſuſ je wot njeje poſnaty jako tón, kiž je.

A netko běſche ſlyſhaſa: „Wón tu je!“ Wón drje běſche w Schimanowym domje, w domje hordeho farifejskeho, kotrež na nju ani poſladyň njeby, kotrež ju do hele ſatamaſche. Móžeſche, ſmědiſche do teho doma hicž? Né! to bě njemožno; wona njeſožesche, wona niekmedžesche. Né, wona njemožesche. Ale wona dyrbjeſche a teho dla ſmědiſche a móžeſche. Wſchitko druhé by ſože bylo, hacž tež ſonje roſjaſnicž, ſo tam hicž njeſmě. Tón ſbóžnik ju czehnjeſche — duž tam khwatasche a ſebi nikomu woſaracž njeſasche.

Farifejskemu paſ je to zylý ſwět. Hordži czlowjekojo ſu to poſhezo ſa njerouſomne a njeſchihódne měli, ſtož poſhes jich roſom džesche. Tak tež Schiman ſo na tu žonu hněwasche, ſo běſche ſebi ſwěrila ſe ſwojimaj nječiſtymaj nohomaj do jeho doma ſastupicž. Wón ſo tež na Jeſuſa hněwasche, ſo tu žonsku ſ krótku njeſotpoſlaſa, ale ſo wjele bóle nad njej ſwieſeli. Što roſumi

hamoprawy wo žedzenju rošlamaneje wtroby po wodaczu a wumozjeniu? Schto rosumi wo luboſci teho sbóžnika i hréchnikam?

Duž je wón se ſwojim ſudzenjom botowy. Schtožkuli běchu jemu wo Jefuſu pomjedali, — profeta wón njeje. Byli profeta byl, tajki, kiz wtroby ſnaje, by wjedžał, schto a kajka ta žona je. (A woprawdze, w tym ma wón prawo) „Byli pak wjedžał” — wón dale ręczi — „kojko je to žona, njeby ju w ſwojej bliſkoſci czerpił”.

(Poſračowanje.)

Jesuſowa luboſć.

Romſk. 8, 35.

Šloß: Sa ſym pſches Chrysta ſwiatne ranę.

Schto chze wot luboſce mje dželicz, kiz jeno we Jefuſu je, Hdźż dyrbiu ſo tu wſchelko bědziez A wopuſczez mje wſchitko chze! Tón troſcht mi tola wostanje, So mje mój Jefuſ ſluuje.

Mój Jefuſ je ſo ſa mje piſał S tym piſmom, ſwojej ſwiatnej krwji, Hdźż na kſchizu je ſa mje wiſał, Krej pſchelaſ ſa mje ſi luboſcžu: Duž moje ſbože wostanje, So mje mój Jefuſ ſluuje.

Chze mi tón ſiowet jow kycze ſtajicz, Mje Jefuſ pſched tym ſwarnuje; Hdźż mje czert ſkóſtnje pyta traſchiez, Mje ſaſo Jefuſ ſchlituje: Ja ſchlit miam pſchezo wobſtajnie, Dokelz mje Jefuſ ſluuje.

Njech druſy poſkady ſej ryja, Mój poſkad jeno Jefuſ je; Njech druſy ſo mi pſchezo ſměja, ſiowet ſa blaſnoh' mje ſčiniecz chze: Mój poſkad pſchezo wostanje Mój Jefuſ, kiz mje ſluuje.

Ty kraſna luboſć Jefuſowa, Mój poſkad, ſbože, ſchlit a džel! Sdžerž mje hacž tamnu ſtronu rowa, Hdźż doſtanu tón ſbóžny džel: Duž wumru ſtroſtajnie, wjeſele, Ja wém: mje Jefuſ ſluuje.

nam pemhač te liſty roſhyjecz. Ssyńmy ſo po tajkim w duchu wſchitz ſa blidom; kódy ma pſched ſobu ſwoju bibliju, kotrejž ſloty abo czerwieny ręſ ſo nadzjomne wjazy tak nowy bycž njeſda, jako by ju hakle wczera kupiſ; my pytam ſady w liſtach prěnju epistolu na Theſalonſkich a pſchecžitamy najprjedy tónle liſt wot ſpočatka hacž k konzej a drje toſ, ſo kózdy woſmje jedyn tych malych wotdželkow, wot jeneho ſpočatkovego piſmika jeneje ſchtucežki hacž k pſchichodnej, duž 1. ſchtucežku 1., potom ſchtucežki 2—10, 2, 1—12; 13—16 atd.

Liſt je wot japoſchtoſka Pawoła piſany a to w grichiskej ręczi, kotrejž bě ſa jeho dny prawa ręcz zyloho ſweta; hdźż ſo evangeliſ grichiszy pſchipowjedasche, dha móžesche to wulkia hromada ludu ſroſyemicz; ſa to pak bě ſo móznyム tuteje ſemje, Alexandrej Wuklemu, romſkim khezoram a jich dobýcžam džakowacž, kotrejž Bóh tón ſenies daſche na tute waſchnje evangeliſej ſchčežku pſchihotowacž. Theſaloniszy ręczaſtu bjes tež grichiku jako ſwoju maczernu ręcz. Ničk ſnadž chzyk tón a tamny wjedžecz, kaf tehdyn liſty piſachu, ſchto k temu naſožowachu. Schto wě wotmolwiez ſi najmjeñſcha po džele ſi noweho ſakonja? My pytam w druhim ſanowym liſcze ſch. 12 a w tseczim liſcze ſch. 13 a ſhoniemy: woni piſachu na papjeru ſi tintu a ſi pjerami a widžimy ſi grichiskeho ſłowa ſi tintu, ſo bě czorna a dale, ſo woni trjebachu ſežinowe pjero, kotrejž bu ſi nožom rěſane (pſhir. Jerem. 36, 23). Papjera bu w japoſchtoſkim čaſku ſi kózlow papirus-trawy, kotrejž ſo woſebje w Egiptowſej namaka, pſchihotowana a to bě ſi wjetſcha papjera ſa piſanje; hido tehdyn pak ſnajachu wjèle twjerdiſhi a dróžſhi pergament, kotrejž woſebje wužiwachu k piſanju ſwiatnych knihow abo wažnych wotkaſanow. Tak běchu ſwiatne piſma ſidow na pergament piſane a ſo ſda, ſo je ſwiatne Pawoł tajke drohe knihi měl (2 Tim. 4, 14). ſi ſwiatne ſežinowe liſty piſasche japoſchtoſ ſakonje na „papyrus”, ſi wotkal naſche ſłowo papjera ſem pſchinidze. Duž běchu papirus, czorna tinta a ſežinowe pjera liſtowu a piſarſki grat.

Schto nam nadpanje, hdźż japoſchtoſki liſt ſe ſwojimi liſtami pſchirunamy? Žow klyſchu wſchelake mjenowacž. Jedyn praji w ſwojej mudroſci, ſo w japoſchtoſkich liſtach wjèle ſteji, w naſchich mało. Zyle prawje! ſa to pak džakowano Bohu naſche liſty njeſchinidu do biblije. Ničk pak chzem ſo roſdželach ręczež, kotrejž nam hido pſchi ſwokownym wobſedžbowanju nadpanu a duž najprjedy wo tym ręczimy: Japoſchtoſowe liſty ſu kaž drohe knihi ſwiatnego piſma do ſtawow a do ſchtucežkow roſdželene; to my nječinimy. Kaf ma ſo ſi tutym roſdželenjom do ſtawow a do ſchtucežkow? Ma tole praschenje chzem ſo wotmolwiez, dokelz je ſa teho, kiz bibliju czita, jara ſajimawe. Nježmě pak nichto njeſczerpliwy bycž, hdźż budże wotmolwjenje khetro doſke.

My woſmijem Lutherowe piſmo do ruki a ſapocznjemu czitaež, my njeſchinidem daloko, duž namakam bibliſki ſchrupch, bóry po tym ſaſo jedyn a ſaſo tſeczi. My widžimy, Luther ſnajesche ſwoju bibliju. Husto piſe wón jeno ſchrupch, njeſpomnjo, hdže je w bibliji pytaſ ſo namakacž; ſi wjetſcha pak mjenuje wón knihi a ſtaw, ſi kotrejž je ſchrupch wſatý, kaž my ſnadž w pſchilowje prajimy: ſteji pola Mateja na woſlenim. Ženo te ſchtucežki Luther ženie njenapomni, wón je ſpotojom ſe ſtawami. Czecho dla? Že wón ſnadž na to myſlił, ſo je zylo dobre, hdźż tak nadrobnje njepraji, hdže ſchrupchi ſteji, ſo by czitar czim pilniſcho ſam ſa nimi pytaſ? Ale tak ſo nima, wjèle wjazy Luther žane ſchtucežki njeſtaja, dokelz hiſcežje niežo njeveđesche wo roſdželenju ſtawow do ſchtucežkow. Wy ſo džiowacze a ſo prasheče, hacž ſo woprawdze tak ma, a ja móžu wobtwierdžicž, tak a niz hinak ma ſo ſi tym.

Haj wſchaf, kaf je pak roſdželenje do ſchtucežkow do naſcheje biblije pſchischlo? To chzychmy rad wjedžecz. ſi ſtřikim prajene: ſo džakujem ſa tole roſdželenje ſnatemu knihičiſhcerzej w Parisu, kotrejž mjenou je Robert Stephanus, kiz bě ſebi ſe ſwojimi wſchelakimi wudawkami grichiskeho noweho ſakonja wulku kwalbu dobył a kiz bě w wudawku lěta 1551 tole nam ſnate roſdželenje prěni ras naſožowaſ; wot teho čaſka bu wone bóry wſchudžom pſchilowate, tak ſo my ſebi ſwiatne piſmo nimale hiſcežje pſchedſtajicž nježmě, hacž do ſchtucežkow roſdželene. Druhdy pak pomha k lóžſhemu ſroſymljenju, hdźż na roſdželenje do ſchtucežkow njeſedžbujem, ale bjes pſcheterhnjenja dale czitamy, ſo njeby to, ſchtož hromadu kluſcha, roſtorehnenje bylo. W naſchim prěnim Theſalonſkim liſcze je na pſch. 10. ſchtucežka 5. ſtawa ſama ſa ſebje njeſroſymliva, pſchetož wona kluſcha ſi 9. ſchtucežku hromadze do jeneje ſady. Duž wopomnimy jene, ſo je roſdželenje ſchtucežkow

Něſhto wo liſtach starých Romſkich a Grichow.

1.

Něſhto wo liſtach starých Romſkich a Grichow, ſebi myſlimy, dyrbi tež naſchich czitarjow ſajimacž, dokelz tajke liſty ſnaja a je ſebi wyžoko waža; wſchaf wě kózde kſchecžijansk džeczo wo tychle liſtach abo dyrbjaſ tola wo nich wjedžecz; wſchaf ſteja ſady w bibliji w nowym ſakonju a ſo mjenuju wot pſchecželov stareho dobreho čaſka ſnanoo tež „epiſtole“, ſchtož je kacžanske ſłowo ſa liſty. W tychle liſtach czitamy wiele najkraſniſich ſchrupchow, kotrejž my ſnajemy, w mojej bibliji ſu wone wulzy czishežane, ſo bycž ſo lóžſho namakaše. Ssy ty tež hido tajki liſt zylo pſchecžitaſ? Tu někotrykuliž ſi hlowu tſchaſe a měni, wſchaf w nich telko czeſkého ſteji, ſo ſo my radscho hlownych ſchrupchow džeržimy, na kotrejž tež něſhto mamy, kaž: My wém, ſo tym, kiz Boha ſluuje, wſchitke wěžy k lepschemu kluſza, abo: To je ſawěſče wěrno a jara doſtojne ſłowo, ſo je Jefuſ Chrystuſ do ſweta pſchischol, hréchnikow ſbóžnych czinicž; a ſchtož je hewak tajkich jadriwych ſchrupchow. Tychle jadriwych ſłowow ſwiatego piſma ſo džeržecz, je derje a rjenje; ale evangeliſmu kſchecžijanej by derje pſchistejalo, hdź by tež ras ſpytaſ chzyk, tajki liſt zylo czitacž a njehladacž na tu prózu, tež te twjerde deſki pſchewjerczecz, kotrejž ſnanoo najprjedy roſhymljenje czeſke czinje; dyrbjaſ pſchi tajkim wjerczenju napoſledk tež kſchimje pſchincz, dha to jara njeſhodži, wſchaf ſo wuknje ſtudowanje nojllepje pſchi ſpytowanju. Može bycž, ſo ſo radscho na to daſch, hdźż my te liſty najprjedy ras ſwokownje wobhladam y a wo něčim ręczimy, ſchtož móže

w naszej bibliji znano 350 lat stare a młodsze haczy biblija źama.

Nětkdym kroczel dale a to kroczel do sadu. Wokolo lata 338 po Chrystusowym narodze wumrje biskop Eusebius, kiz je přenju zyrlwinu historiju písal. Won je w swojich ważnych knihach wot Jezusa źem hacz na khezora Konstantina wscho napisal, schtož bē shonicz wo japoschtołach a jich schulerjach, wo jich spisach, wo wosadach a jich pichedstejcerjach a wuczerjach, wo pschesczehanach kchesczijanow, wo njepscheczelach a wo sakitowarjach kchesczijanskeje wery.

Eusebius powieda tež wschelake, schtož je won w nowym testamencze czitał a połasuje potom pschezo na swojate písmo, w kotrymž bychmy jo nadrobnischo namakac̄ moħli. Ale won pschi tym niz jeno na żane schuczki njepomni, ale tež wo stawach mjeleci. Sznano czita tón abo druhi rad mały wotdżelk s tutych klawnych historiskich knihow a duż dyrbji jow hnydom stav stajeny bycz, s kotrehož može ho czitar wo wernosczi teho, schtož prajachmy, pschebzmedyczic̄. Eusebius powieda w drugich knihach wo Jakubowej krajerci, po tym, so je w drohocze pod khezoram Klaudiuzom powiedał, jeho słowa maja ho tak: „Hód pod Klaudiuzom spomni Lukasz w swojich japoschtołskich skutkach a powieda, jak źu bratſja w Antiochii tym w Zidowisej psches Pawoła a Barnabę, kóždy po swoim samozemju, někto pózali. Potom praji Lukasz dale: „W tym źamym czasu pak slozi król Herodaich ruzę, so by někotrych wot gmejny czwiliował. Won pak kónzowa Jakuba, Janowego bratra, s mječom.“ Wo tutym Jakubie powieda Klemenz (to bē snaty zyrlwinu wuczer w Aleksandriji † 202) tež wobledzbuomu historiju, kąż je won ju klyschal. Won praji mjeniży: „Tako tón muž, kiz bē Jakuba źudej pschepodał, widzesche, jak won kroble wusnawasche swoju wero, bu won tak hnuty, so ho źam tež źa kchescziana spózna. Wobaj buschtaj něk hnydom s kónzowanju wotwiedzenaj. Ma puczu proschesche muž Jakuba wo wodacze. Krótko rospominowši Jakub potom džesche: Mier budž s tobu a wokosha jeho. Tak bu wobemaj w tym źamym czasu źlowa wntezata.“

(Pokraczowanie)

Jasyl.

Hakle psched krótkim źym w swoim žiwienju přeni krócz ho palazu holu wohładał — to bēsche žaložny napohlad. S wulkim klawfom płowio po semi dale bēsche, źuchu trawu a drobne drzewo sapalujo; schora někotreho wulkeho rjanego schtoma bēsche borsy sezmudżena. Wohenjej nichto dowobarac̄ njemózescze, runjež s wiele źyłkow wodu do njego źyłkachu. Duż po wojskow pózach, kotsiz dyrbjachu strowe schtomy koło wokoło porubac̄ a pschirowy wurycz, so njebi wohen po semi dale moħl. Wulki wohen bēsche źzano psches jeniczku zigaru, kotrūž bē někto zehliwu prjecz cziznyk, nastal.

Njebesche to dobry wobras s kłowam Jak. 3, 5: „Tak je jasyl mały stav, a wschak ho wulkich węzow klawali. Hlaj, źnadny wohen, kajki lež won sapali?“ — W swojich myžbach źebi prajach: lepschi wobras by japoschtoł wubrac̄ njemóh. Bjes pscheczacy źo słowa pschiłodżerjow s jeneho doma do druhego noscha; czescz dobreho čłowjeka źo czorna sczini, kaj źo schora rjanych schtomow s wohnjom sezmudżi.

Grudny podawł s mojich džeczazych lét mi źało psched duschu stupi. Młodaj mandżelskaj s nami w tym źamym domie bydleschtaj. W přenich měszazach husto s nimaj njepchinidżech, wonaj bēschtaj źebi źama dość a po wobkhadze źebi njezadaschtaj. Nam s napscheza bydlesche źona, kotrāž bēsche źama źa źiwa a kotrāž by źo, dokelž żaneho powołania w žiwienju njemózescze, rad wo swojich bliższych pschejara starala. Źa źo żenie jara swjeżelił njebi, hdj by s nom pschiłka; pschetož wona by radu, schtož źebi źama wumyžliła, źa myžle drugich wudawała. Dokelž by źe wschelakimi źwójbami wobkhadżowała, by tež wschelake nashoniła a duż by, prjedy haczy by wotelska, nam radu někto ſdzielała, wo czimž dyrbiesche źo hiszczce mjeleczecz. Źa młodeju mandżelskemu źo woźebje starasche a jeju wobledzbowasche. Duż tež borsy wjedzesche, so je młoda źona jara khorowata, so husto leži a radu s nikim njewobkhadżuje. Jedyn džen zyle bjes dycha pschibęza, źo praschejo, haczy źym hizo někto bliżsche wo žaložnym podawku źhonik. Wona bēsche źama źe swoimaj woczomaj widżala, so je muž źlabu źonu nabił, tež bē ju wotsje wosac̄ źlyschala, dokelž

bēschtaj wokno a durje do pôdlanskeje źwoj woczinjenej byloj. „Wó jstwje, hōdżez muž źwoju źonu bijsche, źo źweczka źweczesche; duż bē źezien źo hibazeju čłowjekow widżecz; wona źo wobaraſche, źlowu źebi dżerzesche a źkoniczne — o to źo radu njewupraji — źlyschach jaſnje ź jeho rta te źłowa: „Ty žaložne stworjenje!“ Tak wona powiedasche; tón krócz ani njepchistaj, so to dale powiedac̄ nježmē; nē, wona chyrsche, so by źnate bylo, kajki je won źly muž, a so by tej wbohej źone pomhane bylo. Źa jej wotmolwic̄, so móže źo čłowjek lohko molicz, so móže lohko źwjemu źobuczlowieki źeſchłodżic̄, so źo nam w źwiatym písmie pschikaze: „To ſte, kiz ty źlychich, njepowiedaj; pschetož mjeleczne njeſchłodži, praschej źo źwojego bližscheho, źnadž to czinił njeje, a je-li jo czinił, prosz jeho, so by jo wjazy njeczinil“ (Sir. 19, 6. 13). Źa jej tež powiedach, so źym husto źam widżal, tak źbożownaj staj mandżelskaj hromadże. To wschitko niczo njepomhasche, wona bēsche to widżala a źlyschala a wohen pschiłodżenja źhwatasche psches zyle mjeſtaczko.

Někto nježel bēsche źo niylo; mjeſach tehdom jara nufne, duż njepytnych, tak bēsche jejne powiedanie źa źkazazj ied źuktovalo. Jedyn džen džeh ź modymaj mandżelskimaj. Žona źebi plakasche, muž tam źrudny źedzesche. Wonaj mi prajeschtaj, schto jeju źyshi, temu mužej wschitzu ź puczu džehu, ź hórkim hložom źo jeho źa jeho wbohej źonu praschachu a někto bēsche hiszczje źist wot źoninej starscheju pschischoł, kotrāž źwoje pschiłodżenje pschi powiedaschtaj, so źuſtej po móžnosci źwoju džowku źa źo źobu domoj wſaloj. Źadyn nježedžestaj, schto ź temu ūdanciku prajic̄ a źona pschezo źebi mužej ruzę źłoczesche, źwojego lubowanego muža wobzarujo. Źa dleje mjeleczecz njemózach. Źa jim zyle dokladnje rospowiedach, schto bēsche tamna źona widżala, źlyschala a roſnožyla.

„Tón źuſhi njetopor! Hanka“, źawoła won, źebi ź ruku na čolo pschimnywschi. A někto mi powiedaschtaj, tak staj do komorki stupiwschi to źwero wokolo lětacž widżaloj, tak je źona źo naſtržawski wołala, bjes tym so je muž ź kijom to źwero, kotrež je pschezo wokolo źanineje hlowy lětalo, won honit. Žkoneczne bēsche ź komory do jstwy a tam ź weknom wuleczał — pschi tym bēsche won źawoła: „Ty žaložne stworjenje!“ Žona źkorzesche:

„Mje mój lubowany muž bicz! To je žaložne, tajke někto weric̄ a powiedac̄. Ta źona njech ju ź nam njepchinidże, hewat moħlo źo jej źa źuſhemu njetoporej źnecz.“

Muž wosta źrudny a praji, so by najradsho to město wopuszcził, hōdżez mózachu jeho źa tajkeho źeho mēc̄.

Ta wobrankach, ź pschiłodżeržy dōńc̄ a jej źhetro doprajich, tak ſlē je czinita a źebi źadach, so dyrbji źa to staracž, so źo to powiedanie źhubi. Majradsho by źu tón muž wobſoržił, tola źona w źwojey dobrociwosci wſchitko czinjesche, jeho wot teho wotdžeržecz. Źhostanje jej niczo źchłodžilo njebi. Pschetož w źwiatym písmie czitamy Mat. 12, 36: „Ta praju wam pak, so dyrbja ludžo na źudnym dnju wotmolwic̄ źa źo źuſtej nježitne źłowo, kotrež źu źreczel.“

My wschitzu pak dyrbimy nad naszym jasylkom wachowac̄ a to źłowo wopomnicz: „Wjele źreczow njeje bjes hręcha, a schtož źwoju hubu džerži, je mudry“ (Pschißl. Sal. 10, 19).

¶ rospominanju.

Wot teho wotwižuje, schtož pytam: pytam-li źamych źebje, namakam węzne źloženie; pytam-li źesuža, namakam węzne źbože.

* * *

Wobħladaj źebi źwojego njepchecžela, mój kchesczijano:

Won njeje Boże džeczo, hewat tebie njeħoħi hħidżic̄.

Jeħo hħidżenje czini jeho njeħbożownieho, niz tebie.

Schtož won tebi źeho czini, jemu źchłodži, niz tebi:

Njedyrbjal źo nad nim źmilic̄ a jeho ūdawac̄?

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola kniesow duchownych, ale tež we wszech pschedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wszech a w Budyschinje dostac̄. Ma schtowrz lěta placzi won 40 np., jenotliwe czisla źo po 4 np. pschedawaju.